

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός υφώνεται ήμα
θείη πώς δε φοβόται την
Αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ' * ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 15 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1908 * ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΑΡΙΘΜ. 2 * ΑΡΙΘΜΟΣ 300

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. 'Ιστορικά γεγονόματα (συνέχεια).
- ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Στο μουσικό Μανόλη Καλομοίρη.
- Ε CLEMENT. Οι «'Αλυσίδες».
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. 'Η Ιστορία του Ζωρατζάρου (μετάφραση από τὰ Σανσκριτικά).
- ΔΟΥΚΙΑ Τ. ΔΙΑΔΙΟΥ. 'Η έκκλησιὰ του χωριού.
- ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ἀπὸ τὴν κλινικὴν τοῦ καθηγητῆ κ. Γερ. Φωκῆ.
- ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ἔργα καὶ ἡμέραι. — Τὸ «Πη-λάει».
- ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ. ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ἄλκιος.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΜΑΝΟΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

Γιά σου, Καλέ, χαρά σου!
Σὰ ροδοχάραμα τὸ μῆνημά σου,
σὰ ροδοχάραμα καὶ ἡ νέα σου θωριά,
χάραμα, ξάφνιασμα γοργό, κι ἄς πάη ἀγάλια
[ἀγάλια.

Στὴ γῆ τὴ μυριοδοξαστή, τὴν καταρρημασμένη
κι ἀπὸ τὰ ἀνήμερα θεριά
κι ἀπὸ τὰ κάδαρτα τσακάλια,
στὴ γῆ ποὺ πάντα εἶναι τὸ φῶς καὶ πάντα
[κ' ἡ Ἄρμονία,
καλῶς ἤρδες γιά σου, Καλέ, χαρά σου!
Τοῦ πλάστη ὁ φωτοστέφανος τοιγῶρο σιὰ
[μαλλιά σου
τὰ δόλα νιάτα σου ἱερὰ τὰ δείχνει, καὶ τὰ γιάζει,
τῶν κοράκιων τὸ κρά μὴ σὲ τρομάζει.

Μ' ἐμένα πέλαγο ὁ ρυθμός, μ' ἐσὲ καράβι ὁ στίχος
Γιά κάμε, πρωτοδοξοῦντος ὁ μέγας ἄλλος Ἦχος
ἀπὸ τὰ χέρια σου, στὴ γῆ τὴ μυριοδοξασμένη
νὰ πάρη σάρκα καὶ νὰ πάη καὶ σπᾶστρα νὰ
[χιτυπήση
μὲ τὸ κεφάλι τὰρχαγγελικό
Ἦχος καὶ Στίχος τὸ παλιὸ νὰ ξαναγίνουν ταίρι
μὲ μιὰ καινούρια δομῆ.
— Σὲ βλέπω, ἀγοῦψώνεσαι, παλάτι μουσικό! —
Ἔρα καλὴ κι ὦρα ἀγαθὴ.
Γιά σου, Καλέ, χαρά σου!

8 τοῦ Θεριστῆ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

(Γράμμα τοῦ κ. Ε. CLEMENT καθηγη-
τῆ στὴ Νίκαια τῆς Γαλλίας).

Ἀγαπητὴ κ. Ταγκόπουλε,

Νὰ μὲ συμπαθήσετε πού σας εὐχαριστῶ τόσο ἀργὰ γιὰ τὴν κλοσὴν ποὺ εἶχατε νὰ μοῦ σταίλετε τὸ τελευταῖο σας δῶμα τῆς «'Αλυσίδες». Ἦθελα νὰ τὸ ξαναδιαβάσω προτοῦ ἀποφασίσω νὰ σας γράψω τὴ γνώμη μου, καὶ καθὼς δὲ μοῦ πολυπερισεύει καιρὸς δὲ μοῦ εἶχανε δυνατὸ νὰ τὸ κάνω νωρίτερα.

Βρίσκω στὸ καινούριό σας ἔργο πολλὰ πού ἀξι-ζοῦνε νὰ παινεθοῦνε καὶ μερικὰ πού μποροῦνε νὰ κτηγηρηθοῦνε. Ὁὰ σας φανερώσω εἰλικρινὰ καὶ τὸν ἔ-παινο καὶ τὴν κριτικὴν.

Ἀρχίζοντας τὴν ἐπίσημὴν ἐπίκαιρα τὸ σκοπὸ καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου σας. Δείχνετε ἀξίεπαινη πρωτοτυπία μὲ τὸ νὰ καταπιάνεστε στὰ δῶματά σας ζητήματα κοινωνικὰ ἐπίκαιρα καὶ κἀλὰ βα-στίζετε τὰ περήφανα λόγια «Μὲ τὴν Ἀλήθεια, γιὰ τὴν Ἀλήθεια». Εἶναι γενναία δουλειὰ καὶ χρειάζε-ται θάρρος καὶ ἀληθινὸ πατριωτισμὸ κανεὶς γιὰ νὰ ξεγυμνώσῃ τὴν πληγὴ τῆς συναλλαγῆς, τὴ μικρο-πρεπὴ καὶ βρώμικη αὐτὴ συμφωνίαν ποὺ ἀλυτρεῖ τὸ βουλευτὴ μὲ τ' ἀτομικὰ συμφέροντα τοῦ ψηφο-ρου — πρᾶμα πού δυστυχῶς δὲ βρίσκεται μόνο στὸ δικό σας τόπο. Δοκιμάσατε νὰ παρουσιάσετε στὴ σκηνὴ τὸν πόλεμο τοῦ τίμιου ἰδανικοῦ μὲ τ' ἀνήθι-κα ρουσεφτολογήματα καὶ νὰ δώσετε τὸν παλμὸ τῆς ζωῆς σ' ἓνα τίτιο δῶμα — καὶ πρέπει νὰ πῶ πὼς στὸ σύνολο πετύχατε μὲ τιμὴ τὸ δύσκολο καὶ τολ-μηρὸ σκοπὸ σας. Δὲ μοῦ φαίνεται ὅμως ἡ δυσκολία νὰ βρεθῆται στὴν ἀπροθυμία τοῦ κοινοῦ νὰ παρα-δεχτῆ μιὰ συζήτησιν, πού ὁ κ. Εὐνόπουλος ὀνομά-ζει φιλόλογο ζήτημα συνείδησης. Ὁ κ. Εὐνόπουλος δὲν πολυκολλοκάνει τοὺς συμπολίτες του μ' αὐτὰ του τὰ λόγια. Ἡ ἀληθινὴ δυσκολία βρίσκεται στὴν προσωποποίηση τῆς ἰδέας σὲ ἄνθρωπους ἀρκετὰ γε-νικούς γιὰ νὰ κάνουνε τύπους καὶ σύγκαιρα ἀρκετὰ ἰδιωματικὸς γιὰ νὰ φανερώσουνε μὲ ζωντάνια τὴν ἀνθρώπινη πραγματικότητα.

Σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ καινούριό σας δῶμα δείχνει σημαντικὴ πρόοδος ἀντὶ τὸ παραβάλλει κανεὶς μὲ τὰ πρωτογενῆ σας.

Τὰ δευτέρω πρόσωπα παρουσιάζουνε ἰδιότητες χαρακτηριστικὰς πού τοὺς δίδουνε καλοκομμένη ἀτο-μικότητα. Ὁ ταπεινὸς καὶ καλοκάγαθος Στρατί-δης, ἡ πρόστυχη καὶ καυγατζοῦ Στρατίδαινα, ὁ ἡ-λίθιος Καλόκαρδος, ὁ χλωμόσαχος Ἀγλύκαντος,

ὁ ρητορικὸς Γυαλιστὸς εἶναι προσωπογραφίαι ζουγρα-φημέναι ἀπὸ τὴ φύσιν.

Ἀπὸ τῆς πρώτης σειρᾶς τὰ πρόσωπα ἡ διασκο-τικὴ καὶ φιλήδονη Ρωζάνη εἶναι ἡ πιὸ ἀληθινὰ φυ-σικὴ καὶ ζωντανή.

Δὲν μπορῶ νὰ πῶ τὸ ἴδιο γιὰ τὸ Στρατὸ καὶ τὴν Ἀστρούλα. Σας κατηγοροῦσαν πὼς μιμηθίκα-τε τὸν Ἴψεν, κ' ἴσως νὰ εἶναι ἀλήθεια πὼς ἴσαμε κάποιον βαθμὸν νὰ πάθατε ἀπὸ τὴν ὑποσύνειδην ἐπιρ-ροήν του. Τὸ γαλλικὸ μου γῦστο δὲν ἔχει ἀπεριόρι-στο θαυμασμὸ γιὰ τὸ ταλέντο τοῦ Ἴψεν. Ὅμως θὰ ἤθελα γιὰ τὸ Στρατὸ καὶ τὴν Ἀστρούλα νὰ εἶχατε μιμηθεῖ τὴν τέχνην τοῦ ποὺ πάντα ξέρει νὰ ζωντα-νεύῃ ἀτομικὰ τὰ πρόσωπα καὶ νὰ τοὺς δῶνῃ δυνα-τὴ καὶ χεροπιστὴ ζωὴν.

Δὲ λέω πὼς ὁ Στρατὸς καὶ ἡ Ἀστρούλα εἶναι καθαρὰ ἀφαιρημέναι ἔνοιαι. Κ' οἱ δύο ἔχουνε ἀπὸ καιρὸ ἀντὶ καιροῦ καὶ κίνησιν καὶ ζωὴν καὶ χρῶμα, καὶ μάλιστα κατὰ ὑπερβολὴν καὶ κωπυαταί κανεὶς νὰ βλέπῃ πὼς ἡ ἀγάπη τῆς Ἀστρούλας εἶναι καθάρια πνευματικὴ. Μόλις νὰ τῆς ξεφοῦνονε μιὰ δὺς φωνίαι, ἓνα δὺς κινήματα πάθους. Δὲ μοῦ φαίνεται νὰ φα-ερώσατε ἀρκετὰ ζωντανὰ τὸν ἀνταγωνισμὸ τῆς μίας καὶ τῆς ἄλλης ἠθικῆς μέσα στὴν ἀντιμαχὴν ζή-λια τῶν δύο γυναικῶν — ἔτσι τουλάχιστο τὸ νομίζω γιὰ τὴν Ἀστρούλα. Ὁὰ τὴν ἤθελα λιγώτερος ἠρώτο-σα καὶ περισσότερος γυναικία. Συνέπειαι εἶναι πὼς δὲ μᾶς συγχινεῖ βαθεῖα. Τῆνε θυμιάζει κανεὶς, μὰ τῆνε νοιώθει κάπως ἀπόμακρη. Ἀπὸ τὴν ἄλλη με-ριὰ τῆς δώσατε κάτι θεωρίαι χειραφετικὰς πού κά-πως ξαφνίζουσι σὲ μιὰ καλοαναθραμμένη κοπέλλα. Κι οὔτε μοῦ πολυαρέσει νὰ βλέπω νὰ δέχεται νὰ πλερώνῃ ὁ Στρατὸς τὰ μαθήματα τῆς ζουγραφικῆς τῆς καὶ νὰ προτιμᾷ τὸ λεύτερο γάμο ἀπὸ τὴ νόμι-μη παντρεία. Ἄν ἡ παντρεία εἶναι πρόληψιν εἶμαι ἀπὸ κείνους πού τῆνε νομίζουσι χρήσιμη πρόληψιν γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα καὶ πού θαρροῦνε πὼς ἡ παν-τρεία δίνει στὴ γυναῖκα περισσώτερες βεβαιότητες σταθερᾶς ἀγάπης καὶ ἠθικότητας καὶ μάλιστα ἀξιο-πρέπειαις.

Ἄς δοῦμε καὶ τὸ Στρατὸ. Ἐξῆς πέντε χρόναι μέσα στὴν συνοχὴν τῆς ψευτικῆς καὶ τῆς μοιχείας. Ἀσύνειδα ἔπεσε κι αὐτὸς στὴν κάγκρακα κ' ἡ ἀδέ-ξια ἐπιρροὴ τῆς Ἀστρούλας δὲ θὰ δυνηθῆ νὰ τονέ-γειάνῃ. Ἀπὸ τὴν πρώτην πράξιν ἡ αἰσθηματικὴ αὐ-τὴ διπλοπροσωπία πού εἶναι πικρὰ πάνω ἀδυναμία, παρὰ πάθος μᾶς προετοιμάζει κάπως γιὰ τὴ θλι-βερὴ ὑποχώρησιν τοῦ Ἰππότου τῆς Ἀλήθειας. Κι αὐτὴν τὴν καταστροφὴ φαίνεται νὰ τῆνε μαντιεὴ ἡ Ἀστρούλα καὶ αὐτὸ τῆνε σηκώνῃ σὲ ὄργην πανάρια. Δίχως ἄλλο αὐτὸ παρουσιάζει ὠραία δραματικὴ συγ-

κίνηση. Κι όμως ο Στρωτός μας φανερώθηκε τόσο μεγάλος και τόσο ψηλός από μιας άρχης, δημιούργησε τόσο καλά λίγη ώρα πρην κατακυλίωση που άναγκαζούμαστε να πούμε πως τό πείσιμό του είναι πολύ άπότομο κι όχι αρκετά καλά προετοιμασμένο. 'Η ξαφνιστική αύτη αντίθεση μας σπασίσει. 'Απορούμε σαν άξαφνα βρούμε πως τό άλύγιστο σίδερο δέν εΐτανε παρά ψιλό καλάμι, και θυμώνουμε μαζί του γιατί έφερε σε τέτοια χρεωκοπία τις έλπίδες μας. 'Υστερα από την ώραία του έντύπωση κατά της συμμαχίας των τριών ύποψήφιων πόσο μας φαίνεται άξιολύπητος σαν άφηνη τή Ρωξάνη να τον πιάση στην πρόστυχη παγίδα της. Είναι κρίμα που διέθελάτε να άρματωποιήσετε πίσω στη σκηνή τή μάχη που βέβαια θα γίνεται μίς τήν καρδιά του Στρωτού άνάμεσα ειλικρίνεια και σιχαμερή συθηκολόγηση. Κι όμως πρέπει να κατάλαβε μέσα του κι άφιβολίες και άνεμοζάλες άνάστασης προτού ύποχωρήση άναντρα. Τι να νίκησε τή συνείδησή του ; ή φιλοδοξία για ή τυραννία της σάρκας ; Μόνο συμπεράσματα μπορούμε να κάνουμε. 'Εκείνος τό κεφάλι του μόνο σούβει πάνω στη σκηνή δλα τά άλλα γίνονται στα παρακκίνια. 'Εμείς δέν είδαμε τήν πάλη.

'Η κίνηση, ή συναρμογή κ' ή κυβέρνηση τω σκηνώ δέν είναι άτεχνες αν και μερικά κριτικοί είναι εναντίας γνώμης. Κ' ίσκι ίσκι βρίσκω πολύ καλή τή σκηνή που άνοίγει τό δρ άμα : Οι χαρακτήρες και οι δραματικές σκηνές φανερώνονται σ' όλη τους τήν ένέργεια. Στη δεύτερη πράξη ή σκηνή των ύποψήφιων είναι πολύ διασκεδαστική με τήν πίκρα της. Τά μασσολογήματά τους, ή σαστισμάρα τους μπροστά στον εύνοούμενο ύποψήφιο που φοβούνται είναι ήθογραφικές σκηνές αρκετά νόστιμες. Και τέλος στην τρίτη πράξη ή σκηνή μεταξύ Στρωτού και 'Αστρούλας είναι πολύ ήσυχη. Μ' άν ή 'Αστρούλα είναι μεγάλη, ο Στρωτός φανερώνεται μικρός. 'Η λύση—άπό τή φωνή της 'Αστρούλας, φωνάζοντας στον πατέρα της να διώξη τό λερωμένο αυτό κόσμο—ίσαμε τον όργισμένο μπάτσο που τους χτυπάει όλους πάνω στο μάγουλο της Ρωξάνης κάνει πολλή έντύπωση. Κι ο ίδιος ίσκις τό είπατε κ' είναι άλλη θεία πως εδώ ο μπάτσο είναι όσο τραγικός και τό μαχαίρι.

Συμπεραίνω πως αν οι «'Αλυσίδες» δέν είναι άριστούργημα, είναι όμως έργο σοβαρής εξέιας και ψηλής ήθικης.

E. CLÉMENT

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΡΑΤΚΑΡΟΥ (1)

(Μαχαβάρατα, 1,45,1—48,22).

...Σ' άφτόν τον ίδιον τον καιρό ο μέγας Ζαρατκάρος 'Ο άσκητεπτής πλανήθηκε παντού στην οίκουμίνη Κι' όπου ή βραδεία τον εύρισκε στο σπίτι ήταν [του μάντη. Κ' ήταν πιστός ο ύπερλαμπρος σ' άσκητικό του τάμα Κ' επήγαινε να λούζεται σταγία προσκυνητήρια, Κ' έπομενότου πάντα του της άρετής τό δρόμο. 'Αίρα μόνον έτρωγε, θροφή δέν έγενότου 'Ο μάντης, κι' όλο έλιγναινε μέρα με τήν ήμέρα. Κι' έντάμως κρεμάμενος με τό κεφάλι κάτω 'Όλους του τους προπάτορες άπάνου σ' ένα λάκκο. 'Από μία φούντα λήμερης οι δύστυχοι έκρατιώνταν, 'Αλλά κ' ή φούντα μόνο μία κλωστή γερή είχε άκόμα, Και γάλι γάλι ο χάρουργας, που κατοικεί στις τρύπες Τήν έρουκάνιζε κι' άφτην με τά ψηλά του δόντια. Κι' ο Ζαρατκάρος ο σφοδρός με βλέφαρο θλιμμένο 'Εσίμωσε τους δύστυχους, που κρέμονταν στο λάκκο,

1) 'Ο βασιλιάς Ζαναμικίλιας για να ριχίσει τον πατέρα του Παριζίτη, πούγς πεθάνει από τό δάγμα του όφιοδαίμονα Τάξικα, (ίδις στο περιοδικό ο «Διόνυσος» αριθ. 9 τή μετάφρασή μου της Ιστορίας του Παριζίτη) είχε ταχτεί να καταστρέψει όλους τους όφιους. Γι' άφτόν τό σκοπό έπρόσφερε μία μεγάλη θυσία. Οι όφιοδαίμονες κρουσμένοι από τή δύναμη του ζορκιού του έρχόνταν να πέσουν, στη φλόγα του βωμού κ' εκαιόνταν ένας ένας, ως που ήρθε και ή σειρά του βασιλιά τους. Τούτος ήθέλησε να προφυλαχθεί στην άγκαλιά του 'Ιντρα' αλλά ή δύναμη του μύικου ήταν τέτοια, που κι' ο θεός άρχισε να κλονίζεται στο θρόνο του και θάπεφε κι' ο ίδιος στη φλόγα αν δέν άπολυόσε τον Τάξικα. 'Ο μάντης 'Αστικός (ο Είνος) μ' ένα άλλο έόρκι έσταμάτησε τον όφιοδαίμονα άνάερα, έπαρουσιάστηκε στο βασιλιά Ζαναμικίλια και τον ύμνησε τόσο, που ο βασιλιάς έγαριστην ήιας ήθέλησε να του παραχωρήσει μία χάρη. 'Ο 'Αστικός, του ζήτησε τό λυτρωμό των όφιων που άπόμειναν, κι' ο βασιλιάς για να μην άβετήσει τό λόγο του έπαψε τήν όφιοθυσία.—Τέτοια ήταν ή φαινομενική άφορητή του χαλασμού των όφιων, αλλά ή άληθινή αίτια ήταν ή κατάρα της μάννας του. Οι όφιοι, μία τάξη δαιμόνων, ήταν γιοιό του δαιμονογού Κάσιαπα, ένου έγγονα του κοσμοπλάστη Βράχμα, και της Κάδρους, και γιατί είχαν παρακούσει κάποια διαταγή της, ή μητέρα τους έκασαράστηκε να καούν στη στία της θυσίας, μετριάζοντας όμως τήν κατάρα της έπρόσθεσε πως θα τους εγλύτωνε από τήν καταστροφή ένας βραχμάνος γεννημένος από μίαν όφισσα, και τέτοιος ήταν ο 'Αστικός. Τό ποίημα που δοκιμάζουμε να μεταφράσουμε περιγράφει τή θαυμαστή γέννηση του λυτρωτή των όφιων.

Που βοήθειο οι δόλιοι έχάλεθαν, που σάρκα πλιά [δέν είχαν. Και που δέν έτρωγαν θροφή, και τους έμίλησε έτσι:— «Ποιοι είσαστε εσείς που κρέμεστε κρατιούμενοι [άν' τή φούντα Της λήμερης; Τάδύνατο χόρτο τό τρώει στη ρίζα 'Αγάλι άγάλι ο χάρουργας, που κατοικεί στις τρύπες Μία μόνη ρίζα τούμεινε κι' άφτην τή ρουκάνιζε 'Ο χάρουργας σιγά σιγά με τά ψιλά του δόντια, Και θα τήν κόψει γλίγωρα, τί τάκοπο είνε λίγο. Μά τότες θε να λένετε σε τούτη τή ρουφήχτρα. Λυπιούμαι εγώ να σας θωρώ με τό κεφάλι κάτω. Δεινή σας ηύρε συφορά, καλό τί να σας κάμω ; Μιλείτε από τή δυστυχία να σας ξεβγάλω άμείσως. 'Από τή θεση τή δεινή τό τέταρτο ή τό τρίτο Της άσκησής μου, ή τό μισό, μπορεί να σας ξεβγάλει. Μιλείστε μου, κ' όλάκερη τήν άσκησή μου δίνω Για λυτρωμό σας, ως γενεί τό θέλημά σας τώρα». Κι' άπάντησαν οι πρόγονοι στο Ζαρατκάρο τότες:— «'Ω σ' που ζεις σε σπουδαστής, μόλο που ίγι- [νης άντρας, (2) Πρώτε βραχμάνε, που ποθείς να μας γλυτώσεις όλους, Μ' άσκητισμό δέν δύνουσι τή συφορά να γινείσι. Κ' έμεις σταθήκαμε άσκητές κ' είχαμε να γεφοτούμε Της άσκησής μας τους κροπούς, μα σβήνεται ή [γενία μας, Γι' άφτό θα πέσουμε σ' άφτην τήν άπαστη ρουφήχτρα Φίλε, γιατί κρεμάμαστε με τό κεφάλι κάτω 'Ο νους μας είνε σκοτεινός, δέν ξέρουμε ποιός είσαι Μόλο πούσαι περίφημος στον κόσμο των ανθρώπων. 'Ω σ' που μεγαλότυχος θε νασαι, σε γεράσεις, Βραχμάνε, μες λυπήθηκες τους άτυχους τους δόλιους, Σ' έμας τό σπλάγχο, σ' έφερε, ποιοι είμαστε [άφοκράσου.— Είμαστε μάντιδες κ' έμεις, είμαστε ξακουσμένοι Λεγόμαστε 'Ιατάβα, προφήτες ξακουσμένοι, Και πάντα μας βασταζαμε τ' άσκητικό μας τάμα. Μά από τον κόσμο τούρανού ξεπέσαμε εδώ κάτω,

2) Κάθε βραχμάνος έπερνούσε δώδεκα χρόνους της ζωής του στο σπίτι ένου διδάχου σπουδάζοντας τά άγια γριμματα και ύπηρετώντας τον. Δεκοχτώ χρόνων έλάβαινε τήν άπόλυση, έξαναρχόνταν στον τοπο του κ' είχε χρέος να παντρευτεί και ν' άποχτήσει τέκνα. Για τους 'Ανατολίτες όλους ή άτεκνία είνε σοβαρή έλλειψη, και για τους 'Ινδούς πάρα πολύ μεγάλη, οι πεθυμένοι προπάτορες θρίφονται από τις χείρες που καθημερώς τους προσφέρουν οι άπόγονοί τους και χωρίς άφτες είνε καταδικασμένοι να χάσουν τον ούρανό και να πέσουν στα Τάρταρα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ

24

Ο οργανισμός της Ναυτιλίας.

Εΐτανε κι αυτός συνεταρικός, καθώς ή 'Αμπελακιώτικη βιομηχανία. Κάθε ναύτης και τό μερίδιό του. Λοιπόν κάθε ναύτης και πρόθυμος δουλευτής και συνάμα τόσο φιλόδοξος, τόσο έτοιμος να νιώσει και να συχωνίση με τό είναι του ό,τι σημαντικό παρατηρούσε στα ταξίδια του, που άνέβαινε, όλο άνέβαινε κι ο νους του κ' ή θέση του. Μπορούσε με τον καιρό να καταντήση καρβοκύρης κι αυτός. Μά και καρβοκύρης ά δέν καταντούσε, πάντα ανθρώπιζε και καλλιεργούσε τά πιό άρχοντικά προσόντα

*) 'Η άρχή του στον αριθ. 281.

που του άποδώσαμε παραπάνω Σαν άπίστευτο φαίνεται, είναι όμως μαρτυρημένο πως τήν εποχή ίσα ίσα που όργανίζανε τάταχτα εκείνα καταδρομικά κινήματα που με τό δικιο μας τά κατακρίναμε, κυβερνούσαν τις έμπορικές τους δουλειές με τόση δικαιοσύνη και τιμιότητα, που όμολογα και χρεωστικές τους εΐτανε άγνωστα πράγματα. 'Όσο μία χρεωκοπία ή καυταπάτη, μήτε άκουστά δέν τήν είχαμε. Τουλάχιστο στις 'Υδρας τους νόμους (1818), κανένα άρθρο δέν κανονίζει τιμωρία για τέτοιες άνομίες, κ' οι νόμοι πάλε τω Σπετζώνε (1814) μόλις άνιφέρουνε δυό λόγια για «κάτι άσυνήθιστες άταξίες που άκουστήκαν», και διέ βάζουνε μήτ' αυτό: τιμωρίες. 'Ός τόσο έξω από τήν έμπορική τή ζωή, έξω από τήν άτομική τή διαγωγή, έξω από τήν κομμογνωρισία και τήν άρχοντιά, βρίσκουμε και στους νησιώτες τά ίδια κοινά ψεγάδια που σ' όποια εποχή και σ' όποιο μέρος κοιτάζουμε γάνταμώνουμε, ά παραλλάχτα καθώς ταξιδεύοντας θάνατωμάουμε παντα τή μαυριδερή τή ρωμαϊκή όψη. 'Επειδή έξόν από τά καταδρομικά εκείνα άνοήματα, βλέπουμε μίσα στην κοινωνική διοίκηση τω νησιών, και μάλιστα των τριών πρώτων 'Υδρας, Σπετζών

και Ψαρών, τέτοια άποπήματα, που θάλεγε κι από άγγέλοι γινόντανε άξαφνα δαιμόνιοι οι κλοφί μας οι θαλασσινοί! Τή στάση των Ψαριανών εναντίον των Δημογερόντων τους (1815) έγινε άνάγκη νάσθη ο Καπετάν Πατσάς να τή σταματήσει. 'Ακόμα προτήτερα, στα 1800, έχουμε παρόμοιες παραγές έχι μονάχα στις Σπέτζες, που τις είχε βολέψει κι αυτές ο Καπετάν Πατσάς, μά και στην 'Υδρα, και μάλιστα κάτι πιό σοβαρές. Διορίστηκε τότες, από τον Καπετάν Πατσά πάλε, ένας μονάχα Κυβερνήτης, ο Γιώργης ο Βούλγαρης. Μά κι άργότερα ξεσπάσανε οι Νυδριώτες, μάλιστα όταν έκλεισε ή Ειρήνη του 1815, που δέν έβγαζε πιό μεγάλα κέρδη ή ναυτιλία. Τόσο άνοικονόμητοι καταντήσανε τέλος, που λέχτηκε πως αυτοί πρώτοι πρώτοι άρχινήσανε τον 'Αγώνα. Εΐτανε ναί, από τους πρώτους που άρχινήσαν. 'Αν όμως δέν κατόρθωνε να τους περιμαζέψη και να τους κυβερνήση ο Ακζάρος Κουντουριώτης και μερικά άλλοι πρόκριτοι, Κύριος είδε σε τί λογής πειρατικά κινήγια θα κατακυλούσανε πάλε. 'Αυτά είναι που κάνουνε τον ήθικό μας χαρακτήρα, και μάλιστα τό χαρχτήρα του πιό ξυπνού, και του πιό νοικοκυρμένου Ρωμιού, από τους πιό